

26 Aprile ~~le~~ ORDINAZIONE, colla quale si elegge l'ingegnere GIO : GIA-
COMO SOLDATI a misurare, e riconoscere le acque introdotte in
 aumento dell'Olonae da GIO : ~~DOMENICO~~ LONATO, portandosi sul
 luogo il prossimo Giugno, o in altro tempo opportuno, riferen-
 done il risultato, onde dar corso all'istanza in concorso degli
 Utenti.

 PHILIPPUS HISPANIARUM & REX, et MEDIOLANI DUX -----

Dilectissime Noster = Lectis in Senatu Nostro oclusis Precibus Uten-
 tium Aquis Olonae, et Responsis JO: DOMINICI LONATI, cum hinc
 inde replicatis, Demsis is BORDO parte suribus suis uti debere
 vos vero monendos esse ut adversatis, ne tamere in aquarum ipsa-
 rum introductione quam educatione frans aliqua in privatorum, aut
 publici Juris praedudicium fiat, in igitur exequemi =

Datum Mediolani, die ~~sette~~ Aprilis MDLXXXIII + signats OCTs ROBS.

A tergo = Spectabili Jureconsulto Domino HIERONIMO MONTTIO Senatori
 nostro dilectissimo.----- et sigillats.-----

Serenissime Rex = Dominicus Lonatus vollens cum aliena factura lo-
 cupletari, apposuit M.D. velle introducere, et augere certam
 quantitatem Aquarum in Flumine Olonae, si ei concederetur, ut
 duas ex tribus partibus aquarum introducendarum posset quò vel-
 let ad sui commodum extrahere, et deducere, sub falso praetentu
 quod fuisset etiam ad utilitatem publicam factum quod, cum
 prima facie visum fuerit utile, facile ei indultum fuit, non
 vocatis fiddissimis Majestatis Vestra Servitoribus Utentibus
 Domino PETERO ANTONIO MARIANO, et SCIPIONE SIMONETTA, Senatore, et
 aliis Consortibus, quare huius modi concessione subrepta, non
 vocatis vocandi, dictus LONATUS curavit similiter non vocatis
 praedictis Supplicantibus, de quibus maximo agitur praegidizio
 sed tantum vocata Fisco, de usus modico, et non principali in-
 terasse tractatur, ut pp. Inguineros Camerae, et Fiscum Loca
 visitarantur, et quibus in dictum Flumen Aquas introducere inten-
 debeat, et aquas ex his locis in dictum Flumen defluentes men-
 surare, ut quantitate pp cura augenda dignosceretur, quod nulla-
 tenus fuit concedendum, nisi prior vocatis Supplicantibus, qui
 de negotio possent Fiscum, et Ill. um Dominum MONTTIUM d. ti Flu-

minis praefectum edorere, et in rem praesentem simul accedere deinde facta dictorum locorum visitatione, et aquarum mensura et quorum relatione constat quodprius non nulla aquae ex dictis Locis in ipsius Flumen defluebant, dictus LONATUS prout assertit fecit excavare, seu evacuare non nulla fossa, seu cavo, ex quibus praesupponit introduxisse onzias DUODECIM aquarum in dictu Flumen, sic qua etiam, non vocatis supplicantiibus, curavit visitari, et mensuram dictas aquas per Ingenierios, et hoc in Mense Aprilis, in quo ut notorium est omnes aqua superabundant, qui Ingenierius videtur retulisse onzias DUODECIM aquarum fuisse per dictum LONATUM in Flumen ~~is~~ sum introductas ex diversis cavis per eum factis, et modo cum tentare... esse concedam ut liceret juxta ~~XXXXXXXX~~ subveptam concessionem extrahere onzias Octo aquarum a dicto Flumine, detata fuerunt ejus stratagemato in grave supplicantium praejudicium ; Ex primo coram M. V. deducitur quod tubis concessio non potuit de jure concedi, nisi prius vocatis, et auditis supplicantibus de quorum maximo agitur interesse.-----

Secundo, quod talis concessio nell'unquam hactamu (hachemus) fuit concessa in praejudicium Utentium Aquis d.ti Fluminis neque ullo jure, statuto, ac et ordine permissum est, quinimo ordines loquentes quod possint, et debeant augeri Aquae Fluminis Olonae disponunt id fieri deberi per Commissarium ipsius Fluminis ad beneficium publicum Utentium Aquis d.ti Flu. is, et eorum expensis, et cujus etiam Commissarij ONGES est ad praesens effectum facere cava, seu purgare fonta, ut supra, et sic patet id non debere dicto privato concedi.-----

Tertio - dicitur quod et forma Statutorum dictae Aquae d.ti Flu. is non possunt a Cavo dicti Fluminis diverti, sed essus Utentes debent habere soratoria per quae aquae ipsa revertantur in dictum Flumen, et sic non dabere licere adversantis illius quo inelt(?) abducere-----

Quarto - dicitur quod ex ipsismet Locis, ubi Lonatus excavare fecit nonnulla aquae solebant decurrere in dictum Flumen; et sic non potuit LONATUS in dictis locis se introumittere juri Fluminis spectantibus, cum id sit oneris, et curae Commissarij.-----

Quinto - Dicitur quod tales aquae fontium et scatebrarum, vel sortumentum esse decreverunt, et avescunt, ut notissimus est, et ideo nulla ratione dici potest, quod LONATUS duodecim oncias Aquae non continuas introduxerit, nec id manutenere ullo pacto poterit, Cum sepe in ipso Flumine tempore Estatis, vel siccitatis, non adsint oncios Duodecim Aquarum in totum, et persaepe(?) visum sit Flumine a Loca PARABIAGHI infra in totum aridum Licet tot Flumina alia, et Fontes recipiat, et hoc ad declaram est quod olim Ego. Mus Don FERDINANDO GONZAGA cupiens aquas in ipso Flumine introducere, et illas exinde extrahere ad beneficium ejus Bonorum dela GONZAGA, fecit Loca, et aqua, visitare per Peritus, et videm rem absque praeejudicio juris tertii fieri non posse, retrarit pedem quem nunc iste LONATUS retrahere non vult quore si LONATUS tali Privilegio uti permetteretur actus esset de MOLENDINIS, et PRATIS UTENTIUM, ex quo manibus tangitur quantum praeejudicis publico, et privato id foret; Nec volevat etiam si Lonato offerat detrahere semper ex ejus Ontiis OCTO ad ratam decrescenciae, qui a hoc esset parare certam continuam contentionem, et Litem, quae solet - Majestas Vestra toto conatu dirimere; accedit quod hoc pacto Lonatis induceretur in possessionem ipsarum Ontiarum OCTO, unde sic supplicantes ~~XXXXX~~ exinde in casu decrescenciae vellent etiam praemisam diminutionem aquarum fieri in praeejudicium Lonati ad ratam; ecce quod da reis finit Actores, et sub continuis expensis, et laboribus uteretur con esse aquis, in quarum tamen quieta, et pacifica possessione etiam mediantibus eorum legitimis Juribus manutenendi sunt, aliae quamnulla cause praeejudicialiter adsunt quas supplicantes credentes praemisissas. Satis superquae sufficere tacent ne ~~XXXXXX~~ ulterius Majestatem Vestram tedeant, sed illas, si expedient, loco, et tempore congruis - deducerent; Venim ipse Ill. s. Dom. s. MONTIUS, stantibus d. ti Privilegiis LONATI, remanet perplexus, ideo cognitur Supplicantes, ad Majestatem Vestram confugere.-----

Supplicando ut dignetur mandare praefato Ill. i. Domino MONTIO, utentis M. V. non fuisse per memorata Privilegia ipsi LONATO concessa in favore praeejudicium tertio, nec ordinibus, et juribus d. ti Fluminis, derogare, et ideo bene advertat ne inde sequatur aliquod praeejudicium supplicantibus, quorum auditis rationibus provideat ne ex LONATI

Privilegiorum concessione in eorum, et Fluminis JURIBUS indebitis
damnume..

damnum. sortiatur quod uso honestum sit, speratur &-----

Serenisse REX.-----

Videt fid. M.V. Servus JO DOMINICUS LONATUS supplicationem ei in-
thimatum, ad ujus instantiam praecise nexitur nisi instans sit
D. CAROLUS MIRABILIA qui quod potuit interposuit tribullos, et
quaecumque potuit impedimenta ut supplicansem, qui sua industria,
laboriusque, et maximo dispendio in hisca Aquis augendis usus
est, eis Aquis priuatur exhitando alios utentes, et inter alios
Ill. Dominos MARLIANUM et SIMONETAM figmenta ejus insinuando, et
quos pro certo scit LONATUS tanquam Viros integeros nolle sub
eorum dipe... supplicansem circumduci in Jure suo assequendo, sed
haec is MIRABILIA cum nonnullis subnectum ut adhuc aquae a supjta
introducdae ad eorum non supplicantis beneficium decurrant, sed
speratis V. non esse id in pamaram ; non ignorat Senatus Exc.us
quod antequam Illjus Locumfementis M.V. Diploma, de quo agitur
concesserit supplicanti, voluit VOTUM ad eodem Amplissimo Ordine,
et ab Ill.mo Magistrato Extraordinario habere qui responderint
id cedere utilitati publicae ut etiam notum est, cumque plura
alia praedia irrigabuntur quae non solebat et alia ibi recitata
dignoravit, eam etiam adhibuit diligentiam, ut Ill. MONTIO hinc
Flumine Praefecto exequutio huius rei dovetur, qui per optime
studuit ut omnia recto tramite transirent, ubtuit enim proprius
oculata fide ad praesentiam d.ti Fl.is, ac Ingenieriorum ab
coassumptorum, visitare, et damnum operae perfecto tempore mensu-
rationis facta istarum Aquarum introducta omnem diligentiam
adhibuit etiam praesente Fisco, et vidit omnia veste pcedere,
haec q... omnia quoscumque supra biennium, et tam notordè (?)
fuernant naequs Utentium ea dissimulare possit, tamen Ill. ipse
MONTIUS voluit, licet supplicans LONATUS ad id non teneretur, Sin-
dicos dictorum Utentium, et non nullos ex Utentibus citari, et
sic non pepeveit supps. Omni impensae, et labori ut ipse Ill.
MONTIUS dignosceret, Ionatum optimo Jure foveri, unus autem tan-
tum ex his scilicet Dominus MIRABILIA comparuit, et multa figmenta
opposuit, et postremi quod omnes ipsi Utentes citandi erant, et in
hoc etiam Ill. MONTIUS complamit MIRABILIAE, et ita cum infiniti
essent ad formam Litteram Exc.mi Senatus, citati fuerunt per

pubblica

publica PROCLAMA, eisq̄ue statutus terminus ad opponendum , si quod habebant ex moe alius terminus ad justificandum eorum oppositiones, in quibus nil penitus exadverso factum fuit, de hinc etiam bis citati fuerunt perhenptoriae et ecce qd̄ ordinatione jam notata, et pro bona ab ejus Cancellario habita ex ore opius III.MONTI, ipse MIRABILIA non contentus adhuc quod per strages deduxerit supplicantem per tot tempus Preces dari curavit, tamquam simulans nunc tantum scivisse quae per spatium Annorum duorum, et eo contendente facta sunt in hoc negotio, non ad aliis finem tendunt haec, Serenissime Rex quas ut fructum alieni laboris, et alienarum expensarum, et dispendiorum ipsa cum caetis percipiant, prout in ipso bienniofecerunt, gaudendo scilicet aquis supplicatis ab eo introductis contra omnes Jus, omnem que aequitatem, non si aliquid ii Utentes praetendebat, cur in dictis terminis eis statutis, id non deduxerunt, et in tanto spacio temporis, quo introductio haec facta fuit summis dispendiis dicti LONATI, sed pro firmo tenet Supp.s qd̄.M.V. non sit passura ulterius Supplicantem circumduciverum, ut etiam quae deducunt in divitis precibus, licet minus tarde dignoscantur ad hanc rem non pertinere; dicit LONATUS primum assumptam ex adverso quod teneretur Utentes vocare, id nullo Jure comprobari licet, ut dictum est, et vocati, et eis statuti termini sint, quia sat est qd̄ Diploma emanatum fuerit a Principe, cujus Flumen est, et non Utentium, nec eorum interesse in usu ipsarum Aquarum facit, quin Princeps de Aquis maxime noviter introductis, et in quibus nullam interesse jusve praetendere possunt Utentes quicquid voluerit facere non potuerit, et tamen id cum beneficio Fluminis emanatum est quod licet Lonatus relinquat tertio Aquarum in ipso Flumine, et recedat ab aula quod in fine dictarum precum exclamando Adversantes quandoq̄. visum fuisse Flumen infra locum PARABIAGHI aridum, sed causas exprimere voluerunt, quia ex immodulatis Buccis accidit non quod aqua deficiant. Quod autem dicitur de praetenso facto Ill.mi GONZAGHA, quod ab Imprësia destiterit videns id sive praejudicio juris tertii fieri non posse, hoc periculum si factum fuit, quod tamen non apparet, quis divinavit Ill. m GONZAGA dicta de causa destitisse sed quicquid sit si usas destitit cogitur ne ab hoc alium

ab hoc alium eserere jus suum, secundum vero assumptum quod nulli hactenus concessa sit haec facultas, neque ullo jure aut statuto, ordinare permissum sit, quid etiam hoc ad rem facit, et quicquid sit, sic placuit Ill. DOCUMENTENTI, et Excll. mo Senatui, et si ex Statuto, aut alterhaec facultas daretur non utique aliquod Privilegium necessarium fuisset, sed si Ordines Fluminis disponunt hoc augmentum Aquarum fieri a Commissario expensis Utentium, cui est quod id factum non fuit, sed tantum vellent nunc venisse ad mensam paratam cum maximo dispendio Supplicantis reti dispositione sui diplomatis, praevio Voto Ecc. mo Senatui, et de hinc etiam ab eodem Amplissimo Ordine approbati, ad tertium dicitur quod licet et forma Statutorum Aquae a Cavo Fluminis divertiti non possint, sed reverti debeant, tamen hoc nil etiam facit, nam nisi tertios duas ejus quantitatis, quas introduxit, extrahat ipse LONATUS, et sic Statutum non disponit, prout nec disponere potuit super his, quae non erant in consideratione statuentis sed quid amplius quaerendum est cum id disponat Diploma ut quo velit ducere possit, nec aliter LONATUS tam magnam impensam fuisset, et sat est quod id Principi plamerit, et quod supplicans contentus sit dimittere tertiam partem in d. o. Flumine; Quantum vero assumptum Vanus non est in facto, nec unquam reperietur quod sillicet et ipsimet locis, ubi LONATUS excavare fecit non nullae aquae decurrerant in dictum Flumen si recta viderentur visitationes, et relationes, et prout etiam ipse Ill. MONTIUS edoctus et praeterita tum quandam locum, a quo omni tantum aquae relata est in Flumen, nunc decurrere, et alias nullae decurrerant et ad hoc bene adverti Ill. Montius, dum pro hac Oncia voluit eam bene considerationem, quae de caeteris, quod auter Quinto ad ultimo dicitur de decessantia aquae non bene cognitum est ex adverso huic object facile esse responsum, et ab eismet adversariis responsum fuit, dum dicunt pendam esse detractionem dicto Caso eveniente ad damnum Sup. tis ad ratam defectus Aquarum introduceram, et hoc met ex diplomate concessio Supplicanti disponitur, neo est quod dicant contentionem paratum esse semper inter utentes, et supp. tes non hoc, est omis Commissarii, et etiam ad id deputati curandi ne utentes aquis abutantur, et hinc unde quaque haec apparent figmenta ne jactent seili(?) adversarii Dominos esse Aquarum Fluminis in-

camque quieta possessione esse, quod adat quod hoc venini fuisset et quod curare non vult supplicantes, nunquam tamen juste dicere poterunt esse Dominos Aquarum pp supplicatam introductorum, sed haec omnia ut bene novit M.s V.a deducuntur in medium ut Sup.m privatum adhuc teneant commodo ~~XXXXX~~ dictarum Aquarum, ut ipsi interea aliena fructa gaudeant, sed quicquid est Ill. MONTIUS ad id delatus ex Diplomate, omnia bene novit, et proterea, ne ulterius tedio officiat M.V. Eam supplex Sup.s qui tutus est privilegio Ill.mi Principis Voto quoq. Excll.mi Senatus super inde causa maxime cognita dato ac qui opus bonum, et publico, et privatis fuit, non potest in mentem alimjus sensati cadere ut remaneat fraudabus et deceptus sub clipeo d.ti Privilegi, nec in tantis damnis.&-----

Rogat ut dignatur decernere partes ubi debere Juribus suis, nam ai Ill. MONTIUS ubi hoc negotio plene studuit vidisset ex adverso deducta de jure, aut ex aliqua Aequitate procedere non utique ad expensionem devenisset, quae ex decreto Senatus super dicta adversariorum supplicatione dilacta fuit, et ita speratur &-----

Serenissime REX -----

Poterat Dominus LONATUS tacere quod Dominus CAROLUS MIRABILIA solus, ut ait, in hoc causa compareat, cum immo preces si legantur, ipsorum sint Utentium, quinimmo omnes conquaerantur de de LONATO, quod augus sit contra dispositionem Juris, et Statuto et in eorum grave praesidium id tentare, et si opportuerit mandata publica majoris partis Utentium fient, et exhibebantur, inter quos adsunt praecipue Ill.us et Rev.us Cardinalis CRIBELLUS, et Ill.us D. MARLIANUS, et SIMONETTA Magnifici J.C. CAMILLUS CRASSUS, et ASCANIUS MONONUS, et Frates, et ALPHONSUS VICECOMES, et Frates, Dominus OLDRATUS LAMPUGNANUS, et aliis quam plures Nobiles familiae CRIBELLAE GALLARATAE, quae brevitatibus causa reticentur qui non assertis figmentis MIRABILIA, neque ejus CAMILLO, quo non indigent moventur, sed pro defezione (?) eorum Jurum poteratque LONATUS breviori uti cantilena, quam adeo longe lateque decantavit super solemnitate per eum servata ut concessionem, de qua agitur subripiat, cum ex latere suo principalis de fuerit solennitas quae est illa quod scilicet Supplicantes non fueri vocati, prout de jure fieri debeat, nec eis fue intimata preces, quibus talem Concessionem Excll.mo Sanatu expatabat, quae si fuissent intimatae ut illis

responderi

responderi potuisset, talem concessionem nec ab Ill.mo GUBERNATORE nec ab Exco Senatu obtinuisset, quia quis facile nullo contradicente, neque oppugnante, caput Mondom ad illud vero quod dicit id fuisse concessum Voto Fisci, et Ill.mi Domini MONTII#, respondetur quod cum prima facie falsis insinuationibus id publica utilitati fare demonstraverit IONATUS, et de modico FISCI praejudicio tractaretur facillius obtineri potuit a praefatis GUBERNATORE, et SENATU existimantibus ex hujusmodi concessione Jura tertii non tollere, nec illi praejudicium afferre, et tamen revera est quod id non modo non est utile sed plusquam supplicantiibus perniciosum prout loco, et tempore demonstrabitur; Neque obstat quod visitatio locorum, et quibus assersit aquas duxisse fuerit facta praesentibus FISCO, et Commissario Olonae per Ingenierios, quia respondentur id debuisse fieri, vocatis Utentibus Fluminis, de quorum interesse tractatur, et per Ingenierios confidentes, et non suspectos, ita quod negotium caireret suspitione edusionis fortè facta cum impso Commº, et Inge.ios, a quibus Ill.D. MONTIUS facile decepti potuit Neque obstat quod tanto, ut ait, tempore e lapsu Utentes non comparaverint, et jura suadeduxerint; quia respondetur quod citati legitime non fuerant, et quod d.us MIRABILIA, et CRISTOPHANTIS della TURRIS, qui fuerant citati suo et nomina praefatorum Utentium specialiter, et in genere comparuerunt, et contradixerunt petentes & neque obstat quod publicam factu fuerit proclamata in Civitate Mediolani, quo Utentes fuerunt moniti ad opponendum, Justificandum & et tamen nihil ex adverso factum fuerit, quia respondetur quod assertum proclama cum quadam cautela fuit factam tempore, et loco, incongnis, quia non in Civitate, sed in OPPIDIS d.ti Fluminis fieri deberat, prout in aliis causis d.ti Fl.is semper fieri consuerit, quod cum factum non sit, neque huiusmodi proclama ad notitiam Utentium pervenerit, nisi a certis diebus extra propterea ex hoc jura Utentium non tolluntur, quid denu possint JURA sua deducere, et desmo opponere, et justificare, maxime etiam quia ab initio talis concessionis petita Utentes vocari debuerant, prout supra dictum est, quo casu, auditis Utentium rationibus, et ordinibus Fl.is, Adversanti repulsa fuisset data, neque obstat quod satis sit talem concessionem emanatum fuisse a PRINCIPe, quia illa

conditionalis

conditionalis est videlicet, si id utile sit, et taid censetur haberi inse annexam clausulam, scilicet si sine praeiudicio tertii id fiet; Quinimmo respondetur quod simile Privilegium nemini unquam fuit concessum, nec ab Imperatoribus, nec a Ducibus Mediolani, minusque ad aliquibus GUBERNATORIIBUS et plusquam ad rem facit quod si Ill. mus quondam Gubernator GONZAGA, tam potens, et magnus PRINCEPS destiterit ab allato proposito, quia id sine maximo Utentium praeiudicio id fieri non poterat prout probabitus si oportuerit, tanto magis debeat desistere iste Adversans qui si aliquid damnum sentit, id sibi imputet, qui ausus sit manu in messem alienam inferre, et in praeiudicium tot NOBILIUM UTENTIUM, et contra Ordines provittiam novam injustam, et inusitatum aggeredi, ea afferre, et promittere quae nullo modo manuteri possunt, quia plusquam notorium est quod non modo Fontes, et Scatebrae, aestivis totam Flumen Olonae ita externabur, ut a Loco CAMBRATI infra, Aqua usum Molendinorum omnino deficiat, quale Molendinarii coguntur ad FICINUM per decem miliaria distantem BLADAS FRANGENDAS conducere; neque obstat quod adversans quaeritur scilicet si tale augmentum aquarum fieri debeat per Commissarium ad commune beneficium Utentium, id factum non fuerit, quia huiusmodi interrogatio fieri debet ipsi Commissario aci hoc onus ex ordine, Statutos spectat, ad illud vero quod adversans nititur demonstrare scilicet, ex Aquis, ut asserit in Flumen introductis tertiam partem utilitati publica relinquere velit; Primo respondetur quod stante decrescencia Aquarum tempore sicitatis et certus proculdubio dici non potest quod aliqua certa quantitas Aquarum introduci, et manuteneri possit; Secundo respondetur quod probatur, tam ex inspectione loci, quam etiam per vicinos Incolas consuerisse aquas in eorum Locorum sparsim defluere, seu emanare in flumen Olonae, nec ad alia Loca, potuisse fluere quam in dictum Flumen, quia etiam quod aquae praedicta a PRATIS; seu Paludibus absorberi videntur, tamen iterum in locis immis, et declivibus item scaturiebant, et ipsum in Flumen decurrabant, sed maxime supplicantes conquaeruntur, quod multae fraudes, et colusiones subsint, quia in relatione primae visitationis factae per Ingenierios, videntur descripta nonnulla loca, vel Paludos, quae non videntur in secunda visitatione fuisse descripta, ex quo dici potent quod quaedam

Loca fuerint